

Predsednica Republike Slovenije

NATAŠA PIRC MUSAR

Govor predsednice Republike Slovenije Nataše Pirc Musar ob 90-letnici Rižanskega vodovoda

25. maj 2025, Portorož

Velja govorjena beseda!

Spoštovani gospod direktor Martin Pregelj,
spoštovani župani Ankarana, Kopra, Izole in Pirana, občin ustanoviteljic Rižanskega vodovoda,
cenjeni visoki gostje,

lepo pozdravljeni in dober večer.

Počaščena sem, da sem z vami ob tem posebnem jubileju, 90-letnici Rižanskega vodovoda, in da vam ob tej priložnosti lahko iskreno čestitam.

Da brez vode ni življenja, se zavedamo vsi. Prebivalci slovenske Istre pa še posebej od nekdaj čutite, kako neizprosna zna biti narava do ljudi pri zagotavljanju te življenjsko pomembne tekočine. Brez vode ni turizma, ni industrije, kmetijstva, pridelave hrane in tudi življenja ne. Slovenija ima kot ena od maloštevilnih držav pravico do pitne vode zapisano v ustavi. To je pomembno varovalo pri zagotavljanju in varovanju vodnih virov za prihodnje generacije. V Sloveniji vodo pojmuje kot svetovno javno dobro, ki ne pripada nikomur in do katere imamo pravico vsi.

A kljub temu že desetletja odmevajo neuslišane prošnje Istranov po solidarnosti in razumevanju v deželi, ki je z vodo izjemno bogata.

V preteklih 90-ih letih so se menjale države in politične ureditve, vrstili so se župani in občinski sveti, ministri in vlade, cilj pa je od nekdaj isti in do danes neuresničen – zagotoviti dovolj vode za vse večje potrebe slovenske Istre, ki se že desetletja spopada s sušami in vse bolj neusmiljenimi podnebnimi spremembami s kupovanjem vode iz sosednjih vodovodov. Zadnjo hudo sušno krizo leta 2022 ste reševali z vodo, ki so jo prevažali pripadniki slovenske vojske, gasilcev in civilne zaščite v cisternah. Le tako ste se izognili najhujšemu scenariju.

Ljudje v Istri se dobro zavedate, kako dragocena je voda. V času podnebne krize, v katero smo, žal, že globoko zakorakali, se še bolj zavedamo pomena odgovornega in trajnostnega upravljanja vodnih virov. Danes nam pri tem pomaga tudi digitalizacija.

Tudi z vodo bogate države smo močno odvisne od vode, ki izvira drugje. Slovenija res tudi po najbolj črnih scenarijih razvoja podnebnih sprememb ne bo ostala brez zadostnih količin pitne vode. Vendar nismo samozadostni. Veliko hrane, tako rekoč vsa oblačila in obutev ter številne druge izdelke, ki jih potrebujemo v vsakdanjem življenju ali v gospodarstvu in za izdelavo katerih je potrebna voda, uvozimo. Tudi padavine, ki napajajo naše reke in podzemne vode, običajno nastanejo nekje nad Atlantikom ali Sredozemljem.

Pri tem lahko s ponosom povem, da je Slovenija na področju vodne diplomacije med najdejavnejšimi državami na svetu. V naši vodni diplomaciji dosledno zagovarjamo na človekovih pravicah utemeljeno delovanje ter opozarjamo na pomen dostopa do čiste vode in sanitarne oskrbe za vse.

Kajti pomanjkanje vode spodkopava trdnost družb. Šibke in ranljive družbe se slabše odzivajo na podnebne spremembe in druge prerese ter so bolj dovzetne za konflikte.

Vprašanje vode, miru in varnosti tako postavljamo v ospredje tudi v okviru našega nestalnega članstva v Varnostnem svetu Združenih narodov. Brez vode ni miru in brez miru ni vode. V svetu danes divja rekordno število oboroženih spopadov. V prav vseh zaznavamo napade na vodne vire in vodno infrastrukturo, čeprav so ti po mednarodnem humanitarnem pravu prepovedani. S tem je milijonom civilistov kršena pravica do vode.

Generalna skupščina Združenih narodov je pravico do čiste pitne vode in sanitarne oskrbe priznala leta 2010. In vendar še vedno več kot dve milijardi ljudi nima dostopa do vode in tri milijarde ljudi ne do sanitarne oskrbe.

Močan zagon tem procesom je dala Konferenca o vodi Združenih narodov leta 2023, ki sem se je udeležila tudi sama. Zavzela sem se za vključujoč in enakopraven način upravljanja vodnih virov na vseh ravneh odločanja. Izključevanje in diskriminacija sta namreč generator konfliktov.

Glede čezmejnega sodelovanja smo v svetu postali prepoznan in iskan sogovornik in partner. Zato ni naključje, da je Slovenija oktobra lani prevzela predsedovanje Vodni konvenciji Združenih narodov.

Čezmejno razmišljate in delujete tudi vi. Ugotovili ste, da lahko le z vztrajnostjo in skupnimi prizadevanji dosežete tudi tako zahteven cilj, kot je zagotavljanje stabilne vodooskrbe. S tem zavedanjem ste župani tukajšnjih občin sprožili najnovejšo pobudo o povezovanju vodovodov v regiji in izgradnji vodnega zajetja, v katerem bi hranili vodo iz reke Rižane za poletne mesece, ko je pretok vode na izviru zelo majhen.

Slovenija ima veliko naravnih biserov in naša obala je zagotovo med najlepšimi. K njej se pogosto odpravljamo iz vseh slovenskih krajev, in to najbolj množično v času, ko na tem območju navadno primanjkuje vode. Slovenci imamo radi svoje naravne lepote. Ta ljubezen terja tudi odgovornost, prežeto z razumevanjem in solidarnostjo za vsakdanje težave ljudi, ki tukaj živite. Zaradi vsega tega

nikakor ne moremo pristati na trditve, da je pomanjkanje vode v slovenski Istri zgolj lokalna težava. Zato poziv odgovornim državnim institucijam, da projekt vodooskrbe v slovenski Istri postavijo visoko na seznam prednostnih projektov v Republiki Sloveniji.

Pri tem lahko vedno pričakujete mojo naklonjenost in podporo.

Vse dobro želim še naprej in vse najboljše!